

የሰቃዎች የሰራተ ስገር ስወሳሰንን

ሰማሰራጸሃ የወጣ ሠሠራያ

የኢትዮጵያ ገቢዎችና ጉምሩክ ባለሥልጣን

ነሐሴ 2001 ዓ.ም.

አዲስ አበባ

የዕቃዎች የስራት አገር አወሳሰንን ለማስፈጸም የወጣ መመሪያ

ቁጥር 32/2001

የንግድ ስምምነት ለማይመለከታቸው የገቢና ወጪ ዕቃዎች የስራት አገርን መወሰን ዕቃዎች ላይ የተጣለውን የጉምሩክ ቀረጥና ታክስን ለማስከፈል፣ ለስራት አገር ምልክቶች እና መለያዎች አጠቃቀም፣ የአገር ውስጥ ኢንዱስትሪዎች ፍትሀዊ ያልሆነ ውድድር እንዳይደርስባቸው የኮታ ገደብ ለመጣል ፣ የገቢና ወጪ የንግድ ዕቃዎች ስታትስቲካዊ መረጃ ለመያዝ በማስፈለጉ፤

የንግድ ስምምነት ለሚመለከታቸው የገቢና ወጪ ዕቃዎች የስራት አገርን መወሰን ኢትዮጵያ ከተፈራረመችባቸው የጋራ ገበያ የንግድ ሥምምነቶች አንፃር የሥራት አገር ደንቦችን የማያሟሉ ምርቶች የታሪፍ ቅናሽ እንዳይኖራቸው ለማድረግ እና በዓለም አቀፍ ስምምነቶች ተጠቃሚ በምትሆንባቸው የኮታና ቀረጥ ነፃ ልዩ የውጭ ገበያ ዕድል የንግድ ስምምነቶች ተፈፃሚነት በስምምነቶቹ ውስጥ በተቀመጡት የሥራት ሀገር ደንቦች መሠረት መሆኑን ማሳወቅ ተገቢ በመሆኑ፤

የኢትዮጵያ ገቢዎችና ጉምሩክ ባለሥልጣን በጉምሩክ አዋጅ ቁጥር 622/2001 አንቀጽ 47 ንዑስ አንቀጽ 5 በተሰጠው ሥልጣን መሠረት ይህንን የሥራት አገር አወሳሰን መመሪያ አውጥቷል።

ክፍል አንድ

ጠቅላላ ድንጋጌ

1. አጭር ርዕስ

ይህ መመሪያ “የዕቃዎች የሥራት አገር አወሳሰንን ለማስፈጸም የወጣ መመሪያ ቁጥር 32/2001” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

2. ትርጓሜ

ለዚህ መመሪያ አፈጻጸም ሲባል፡-

- 1) «የጋራ ገበያ» ማለት በምሥራቅ እና ደቡባዊ አፍሪካ የጋራ ገበያ ማቋቋሚያ ስምምነት መሠረት የተቋቋመው የጋራ ገበያ ነው።
- 2) «የምርት ግብዓት» ማለት አንድን ያለቀለት ምርት ለማምረት አስፈላጊ የሆኑ ጥሬ ዕቃዎች ፣ በከፊል ያለቀላቸው ዕቃዎች፣ ውህዶች እና አካላት ነው።
- 3) «ልዩ የውጭ ገበያ ዕድል» ማለት በኢኮኖሚያቸው ያደጉት ሀገራት በማደግ ላይ ላሉትና ወደኋላ ለቀሩት ሀገራት የውጭ ንግዳቸውን ለማበረታታት እንዲችሉ የሰጡት የኮታና ቀረጥ ነፃ የውጭ ንግድ ዕድል ነው።
- 4) «መሠረታዊ ለውጥ(Basic Change)» ማለት በሐርሞናይዝድ ሲስተም የሸቀጦች አመዳደብ ደንብ መሠረት የመጨረሻው ምርት የታሪፍ አንቀፅ ከምርት ግብአቱ የታሪፍ አንቀጽ የተለየ ሲሆን ነው።
- 5) «አምራች» ማለት ምርቱን የሀገር ውስጥ ወይም የውጭ ጥሬ ዕቃ ተጠቅሞ በማምረት ወይም በጥሬ ዕቃ ደረጃ ለውጭ ገበያ የሚያቀርብ ነው።
- 6) “የስራት አገር” ማለት እቃዎች የተሰሩበትን አገር ለመወሰን የተዘረጋ የአስራር ሥርዓት ነው።
- 7) “የስራት አገር የምስክር ወረቀት” ማለት አንድ እቃ ስለተመረተበት አገር ትክክለኛነት በተመሰረተበት አገር ሥልጣን ባለው አካል የሚሰጥ ማረጋገጫ ሰነድ ነው።
- 8) «ባለሥልጣን» ማለት የኢትዮጵያ ገቢዎችና ጉምሩክ ባለሥልጣን ነው።
- 9) «አዋጅ» ማለት የጉምሩክ አዋጅ ቁጥር 622/2001 ነው።

3. የተፈጻሚነት ወሰን

ይህ መመሪያ ወደ ሀገር ውስጥ በሚገቡ እና ወደ ውጪ ሀገር በሚላኩ ዕቃዎች ላይ በሙሉ ተፈጻሚ ይሆናል።

ክፍል ሁለት

የዕቃዎች የሥራት አገር አወሳሰን

4. የንግድ ስምምነት የማይመለከታቸው ዕቃዎች የሥራት ሀገር አወሳሰን መስፈርቶች

1) አንድ ዕቃ በአንድ አገር ተመረተ የሚባለው፡-

ሀ. ምርቱ በአምራች አገር ውስጥ ሙሉ በሙሉ የተመረተ ሲሆን፤

ለ. ምርቱ በከፊል ከሌላ አገር የገቡ የምርት ግብዓቶችን በመጠቀም የተመረተ እና የምርት ሂደቱ በምርት ግብዓቶቹ ላይ መሠረታዊ ለውጥ ያመጣ ከሆነ ወይም

ሐ. ከአንድ በላይ በሆኑ አገሮች በተገኘ የምርት ግብአት የተከናወነ ምርት ያለቀለትን ምርት የሥራት አገር ለመወሰን ሲባል፤ የመጨረሻ የምርት ሂደት

የተከናወነበት አገር በምርት ግብአት ላይ መሠረታዊ ለውጥ ያመጣ ከሆነ ነው፡፡

2) በአንድ አገር ውስጥ ሙሉ በሙሉ የተመረቱ ወይም የተገኙ ተደርገው የሚቆጠሩ ምርቶች፤

ሀ/ ከአንድ አገር መሬት ወይም የባህር ወለል ተቆፍረው የወጡ ማዕድናት፤

ለ/ በአንድ አገር ውስጥ የተመረቱ የእርሻ ምርቶች፤

ሐ/ በአንድ አገር ውስጥ የተወለዱና ያደጉ እንስሳትና ተዋፅኦቻቸው፤

መ/ ከአደንና ከአሳ ማስገር ሥራ የተገኙ የምርት ውጤቶች፤

ሠ/ ከአንድ አገር የባህር ክልል፣ ከሐይቅ፣ ከወንዝና ከሌላ የውሃ አካላት የአገሩን መርከብ በመጠቀም የተገኙ የምርት ውጤቶች፤

ረ/ ከላይ በፊደል ተራ “ሠ” የተጠቀሱትን የምርት ውጤቶች ብቻ እንደ ግብዓት በመጠቀም የተመረቱ ምርቶች፤

ሰ/ በአንድ አገር ውስጥ አገልግሎት ላይ ውለው የነበሩ አሮጌ ውዳቂ ዕቃዎች፤

ሸ/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2 ከፊደል ተራ “ሀ” እስከ “ሰ” የተጠቀሱትን በመጠቀም በአንድ አገር የተመረተ ምርት፤

3) በምርት ሂደት ውስጥ ሥራ ላይ የዋሉ የኤሌክትሪክ ኃይል፣ ነዳጅ፣ የማምረቻ ህንፃ፣ ማሺኔሪ እና የእጅ መሣሪያዎች ላለቀለት ምርት የሥራት አገር አወሳሰን በዛው አገር ውስጥ ሙሉ በሙሉ የተመረቱ ወይም የተገኙ ተደርገው ይወሰዳሉ።

5. በንግድ ስምምነት የሚካተቱ ዕቃዎች የሥራት አገር አወሳሰን

- 1) የጋራ ገበያ የገቢና ወጪ ዕቃዎች የሥራት ሀገር አወሳሰን በንግድ ስምምነቱ የሥራት አገር አወሳሰን መስፈርት መሠረት ተፈጻሚ ይሆናል።
- 2) በአለም አቀፍ ስምምነት ኢትዮጵያ ተጠቃሚ የምትሆንበት ልዩ የውጭ ገበያ የኮታና ቀረጥ ነፃ ወጪ ዕቃዎች የሥራት ሀገር አወሳሰን በስምምነቱ የሥራት ሀገር አወሳሰን መስፈርት መሠረት ተፈጻሚ ይሆናል።

6. የምርት ግብዓት ይዘት እና ዋጋ

- 1) ማንኛውም የምርት ግብዓት ሙሉ በሙሉ በአንድ አገር የተመረተ ወይም ከአንድ አገር የተገኘ ከሆነ፣ ከሌላ አገር የገባ ጥሬ ዕቃ በውስጡ ያላካተተ ተደርጎ ይወሰዳል።
- 2) ከውጪ አገር የገባ የምርት ግብዓት ዋጋ በጉምሩክ ተቀባይነት ያገኘ የዕቃው የሲ.አይ.ኤፍ ዋጋ ነው።
- 3) ከውጪ አገር የገባውን የምርት ግብዓት በጉምሩክ ተቀባይነት ያገኘ የሲ.አይ.ኤፍ ዋጋ ማግኘት ካልተቻለ፣ ወቅታዊ የሆነ የአንድ ዓይነት ወይም የተመሳሳይ የምርት ግብዓቶችን የሲ.አይ.ኤፍ ዋጋ መውሰድ ይቻላል።
- 4) በምርት ተግባር ላይ የዋለን የምርት ግብዓት የሥራት አገር ማረጋገጥ ካልተቻለ በሌላ አገር እንደተመረተ ተደርጎ ከፍተኛ የእድገት ደረጃ ያላቸው አገሮች ዋጋ ይወሰዳል።

7. የሥራት አገር ደንብን የማያሟሉ የምርት ሂደቶች

የሚከተሉት የአሰራር ሂደቶች የታሪፍ አመዳደብ ለውጥ የሚያስከትሉ ሆኑም አልሆኑም ወደ አገር ውስጥ የገቡ ዕቃዎችን የስራት አገር ለመወሰን ከግምት አይገቡም።

- 1) ማሸግ፣ በጠርመራ መሙላት፣ በፍላጎኮች፣ በከረጢቶች፣ በሣጥኖች ውስጥ መክተት እና መሰል የእሸጋ ሥራዎች።
- 2) ከሌላ አገር የመጡ ውህዶችን ማደባለቅ።

- 3) ከሌላ አገር የመጡ ውህደችንና አካላትን በመጠቀም የሚከናወኑ የመቀላቀል እና የመገጣጠም ሥራዎች፤
- 4) በምርት ማንገዝ እና ክምችት ወቅት ምርቱን ባለበት ሁኔታ ለማቆየት የሚከናወኑ የማናፈስ፣ የማስጣት፣ የማድረቅ፣ የማቀዝቀዝ፣ የማጠን፣ እና በኬሚካል የመንከርና የመዘፍዘፍ ሥራዎች፤
- 5) ማሸጊያዎችን የመለወጥ እና ዕቃዎችን መልሶ የማሸግ ሥራዎች፤
- 6) በዕቃዎችና በማሸጊያዎቻቸው ላይ ምልክቶችንና መለያዎችን ማድረግና ማተም፤
- 7) ቀላል የሆኑ አባራ የማራገፍ፣ የማበጠር፣ የመለየት፣ የማጠብ፣ ቀለም የመቀባትና የመቆራረጥ ሥራዎች፤
- 8) የእንስሳት እርድ፣

8. የዕቃው አካል ተደርገው የሚወሰዱ፤

ከዚህ በታች የተመለከቱት የዕቃው አካላት ተብለው ይወሰዳሉ።

- 1) በአንድ ጭነት ውስጥ የተጠቃለሉ የተለያዩ ዕቃዎች የሥራት አገርን ከማረጋገጥ አንፃር ለየብቻቸው ይታያሉ፤
- 2) በሐርሞናይዝድ ሲስተም የሸቀጦች አመዳደብ መሠረት በአንድ ላይ ተጠቃለው የሚታዩ ዕቃዎች ከሆኑ፤
- 3) ዋጋቸው ከዕቃው ዋጋ ጋር ተጠቃሎ የቀረበ የእጅ መሣሪያዎችና ተጓዳኞች፤
- 4) ከትራንስፖርት እና ከምርት ጋር በተያያዙ ምክንያቶች ተለያይተው በተለያዩ ጭነቶች ወደ አገር ውስጥ የሚገቡ ዕቃዎች፤

9. በምርት ሂደት ውስጥ ጥቅም ላይ የዋሉ ግብዓቶችን መለያየት

የዕቃዎችን የሥራት አገር ለመወሰን ሲባል አምራቹ አንድ ዓይነት ባህሪ፣ ነገር ግን የተለያየ የሥራት አገር ያላቸውን ግብዓቶች በአካል ለመለያየት ካልቻለ፣ አካላዊ መለየቱ በዓለም አቀፋዊ የስራት አገር ማረጋገጫ ስርዓት ተቀባይነት ባለው የሂሳብ ስሌት ላይ በተመሠረተ ዘዴ ሊተካ ይችላል፤

10. ማሸጊያዎች

- 1) ለጉምሩክ ቀረጥ ሲባል ዕቃውና ማሸጊያው ተለያይተው የሚታዩ ከሆነ፣ የማሸጊያ ማቴሪያሉ የሥራት አገር ተለይቶ ሊወሰን ይችላል፤
- 2) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 የተቀመጠው ተግባራዊ በማይሆንበት ጊዜ የማሸጊያ ማቴሪያሉ የዕቃው አካል ተደርጎ ይወሰዳል፤ የዕቃው የሥራት አገር ሲወሰንም በዚህ ላይ በመመሥረት ይሆናል፤
- 3) ዕቃዎችን ለማንጓዝ እና በጊዜያዊነት ለማከማቸት የሚያገለግሉ ተመላሽ ኮንቴይነሮች ተመልሰው ከአገር ካልወጡ ለሥራት አገር አወሳሰን በውስጣቸው ከታሸጉት ዕቃዎች ተለይተው ይታያሉ፤

ክፍል ሶስት

ስለዕቃዎች የሥራት ሀገር ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት

11. የሥራት አገር የሠነድ ማረጋገጫ

- 1) ዕቃዎች የሥራት አገር ደንቦችን አሟልተው በአንድ አገር ውስጥ መመረታቸውን ለማረጋገጥ፣ በላኪው ተሞልቶ ወይም በላኪው አገር ሥልጣን በተሰጠው አካል የተረጋገጠ፣ የተፈረመ እና ማህተም የተደረገበት የሥራት አገር ማረጋገጫ መቅረብ አለበት፤
- 2) ባለሥልጣኑ ወደ አገር የገባው ዕቃ የሥራት አገር ማረጋገጫ ሠርቲፊኬት የቀረበለት ቢሆንም፣ በዕቃው የሥራት አገር ላይ ጥርጣሬ ካለው በዚህ መመሪያ አንቀጽ 14 መሠረት አስፈላጊውን ማጣራት ሊያደርግ ይችላል፤
- 3) ባለሥልጣኑ በዕቃው የሥራት አገር ላይ ጥርጣሬ ሲኖረው አስፈላጊውን ዋስትና በመያዝ እንደ አግባብነቱ ናሙና በማስቀረት ዕቃውን መልቀቅ ይችላል፤
- 4) በሠርቲፊኬቱ ላይ የሚታዩ ጥቃቅን የጽህፈት ግድፈቶች በአስመጪው አስፈላጊው ማስተካከያ እንደተደረገባቸው የሚገልጽ ማስረጃ እስከቀረበ ድረስ ሠርቲፊኬቱን ዋጋ ላያሳጣው ይችላል።

12. የሥራት አገር ሠርቲፊኬቶችን ለማግኘት የሚከናወኑ ተግባሮች፣

ወደ ውጪ ለሚላክ ዕቃ የሥራት አገር ማረጋገጫ ሠርቲፊኬት ለማግኘት ላኪው የሚከተሉትን መፈጸም ይኖርበታል።

- 1) ባቀረበው ማመልከቻ መሠረት የሥራት አገር ማረጋገጫ ሠርቲፊኬት የተጠየቀባቸው ምርቶች የስራት ሀገር መስፈርቶቻቸውን ያሟሉና ተቀባይነት ያገኙ መሆናቸውን ማረጋገጥ፤
- 2) በተሰጠው ማረጋገጫ መሠረት ለእያንዳንዱ ጭነት ራሱን የቻለ የሥራት አገር ማረጋገጫ ሠርቲፊኬት መሙላት
- 3) ሠርቲፊኬቱን ከኤክስፖርት ዲክላሬሽንና ከሌሎች ደጋፊ ሰነዶች ጋር አያይዞ ሥልጣን ለተሰጠው አካል ማቅረብ፤

13. ሥልጣን የተሰጠው የሥራት አገር ማረጋገጫ ሠጪ አካል ተግባር፤

- 1) የሥራት አገር ማረጋገጫ ሠርቲፊኬቱ በበቂ ኮፒ ተሞልቶ መቅረቡን ማረጋገጥ፤
- 2) ሠርቲፊኬቱ ሙሉ በሙሉ እና በትክክል ተሞልቶ መቅረቡን ማረጋገጥ፤
- 3) በሠርቲፊኬቱ ላይ የተዘረዘሩት ምርቶች የሥራት አገር ደንብን የሚያሟሉ መሆናቸውን ማረጋገጥ፤
- 4) በሠርቲፊኬቱ ላይ የተሞሉትን ፍሬ ነገሮችና አሐዞች በኢንቨይስት ላይ ከሠፈሩት ጋር በማነፃፀር አንድ ዓይነት መሆናቸውን ማረጋገጥ፤
- 5) ሠርቲፊኬቱ በትክክል የተሞላ መሆኑ ሲረጋገጥ ፊርማና ማህተም ማድረግ፤

14. የሥራት አገር ሠርቲፊኬቶችን ትክክለኛነት ማጣራት፤

ባለሥልጣኑ፡-

- 1) የገቢ ወይም የወጪ ዕቃን የሥራት አገር በተመለከተ አስመጪው/ላኪውን ባቀረበው ማስረጃዎች ላይ ጥርጣሬ ካለው፣ ተጨማሪ ማስረጃዎች እንዲቀርቡለት መጠየቅ ይችላል፤
- 2) ተጨማሪ ደጋፊ ማስረጃዎች ለዚህ ተብሎ በተዘጋጀው የመረጃ መቀበያ ቅጽ ላይ በትክክል ተሞልተው መቅረባቸውን ያጣራል፤
- 3) ከላኪው አገር የተላኩት ተጨማሪ መረጃዎች አጥጋቢ ሆነው ካላገኛቸው በላኪው አገር በመገኘት አስፈላጊውን ማጣራት ሊያደርግ ይችላል፤
- 4) በላኪው አገር በመገኘት የሚያደርገውን ማጣራት በተመለከተ በላኪው አገር ሥልጣን ከተሰጠው አካል ጋር ሊመካከር ይችላል፤

- 5) ፈርሞ የሚያወጣቸውን የሥራት አገር ማረጋገጫ ሠርቲፊኬቶች የዕቃዎቹ የሥራት አገር ደንቦችን ማሟላታቸውን ለማረጋገጥ አምራቹ ወይም ላኪው ተጨማሪ ማስረጃዎችን እንዲያቀርብ ወይም በሥራ ቦታ በመገኘት አስፈላጊውን ማጣራት ማድረግ ይችላል፤
- 6) ከተቀባይ አገር ተጨማሪ መረጃ እንዲቀርብ ወይም ማጣራት እንዲደረግ ጥያቄ ሲቀርብ ከተቀባዩ አገር የሚመለከተው አካል ጋር በመሆን በአምራቹ ወይም በላኪው የሥራ ቦታ በመገኘት ማጣራት ያደርጋል፤ ወይም የተጠየቀው መረጃ እንዲላክ ያደርጋል፤
- 7) አምራቹ ወይም ላኪው የተጠየቀውን መረጃ በወቅቱ ማቅረቡን፣ በሥራው ቦታ በመገኘት ለሚደረግ ማጣራት አስፈላጊውን ትብብር ማድረጉን ያረጋግጣል፤

15. ለጠረፍ ንግድ የሚያገለገል ልዩ የሥራት አገር ማረጋገጫ ሠርቲፊኬት

የጠረፍ ንግድን ለማሳደግ ከጎረቤት አገሮች ጋር በተደረሰው ስምምነት መሠረት የሥራት አገር ማረጋገጫ ሠርቲፊኬት እንዲቀርብ የተወሰነ እንደሆነ በሚከተለው ሁኔታ ተፈጻሚ ይደረጋል፡-

- 1) ልዩ የሥራት አገር ማረጋገጫ ሠርቲፊኬቱ ቅርበት ባለው የጉምሩክ ጣቢያው ተፈርሞ እንዲወጣ ይደረጋል፤
- 2) በጠረፍ ንግድ ውስጥ ተፈላጊ የሆኑ በየአገሮቹ ሙሉ በሙሉ የተመረቱ ወይም የሥራት አገር ደንብን የሚያሟሉ ተጨማሪ የምርት ሂደት የተከናወነባቸው ዕቃዎች ዝርዝር ከጎረቤት አገሮች ጋር በጋራ ይዘጋጃል፤
- 3) በጠረፍ ንግድ የተሠማራ ማናቸውም ሰው ለጠረፍ ንግድ የተዘጋጀውን ልዩ የሥራት አገር ማረጋገጫ ሠርቲፊኬት በመሙላት ከደጋፊ ሰነዶች ጋር በቅርብ ለሚገኝ የጉምሩክ ጣቢያ ማቅረብ አለበት፤
- 4) በቅርብ የሚገኘው የጉምሩክ ጣቢያ ዕቃዎቹ በጠረፍ ንግድ የዕቃዎች ዝርዝር ውስጥ የተካተቱ መሆናቸውን እና የሥራት አገር መስፈራቶችን የሚያሟሉ መሆናቸውን በማረጋገጥ በሠርቲፊኬቱ ላይ ፊርማ እና ማህተም ማድረግ አለበት፤
- 5) ከጎረቤት አገሮች ጋር በጠረፍ ንግድ ላይ በተደረሰበት ስምምነት መሠረት ዕቃዎች ከጎረቤት አገር ወደ ኢትዮጵያ ሲገቡ፣ በቅርብ የሚገኘው የጉምሩክ ጣቢያ በጠረፍ ንግድ የሥራት አገር ማረጋገጫ ሠርቲፊኬቱ ላይ የተዘረዘሩት

ዕቃዎች በጠረፍ ንግድ የዕቃዎች ዝርዝር ውስጥ የተካተቱ መሆናቸውን ያረጋግጣል።

- 6) በሠርቲፊኬቱ ላይ የተፈረመው ፊርማ እና ማህተም የላኪው አገር ሥልጣን የተሰጠው አካል ከላኪው የፊርማ እና የማህተም ናሙና ጋር አንድ አይነት መሆናቸውን ያረጋግጣል።

16. መመሪያው ተፈጻሚ የሚሆንበት ቀን

ይህ መመሪያ በዋና ዳይሬክተሩ ከተፈረመበት ጊዜ ጀምሮ የጸና ይሆናል።

አዲስ አበባ _____ ቀን 2001 ዓ.ም

መላኩ ፈንታ

የኢትዮጵያ ገቢዎችና ጉምሩክ ባለሥልጣን

ዋና ዳይሬክተር